

Sygn. akt **III AUa 1519/14**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 maja 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Wiesława Stachowiak /spr./

SSA Katarzyna Wołoszczak

Sędziowie: del. SSO Katarzyna Schönhof-Wilkans

Protokolant: insp.ds.biurowości Beata Tonak

po rozpoznaniu w dniu 27 maja 2015 r. w Poznaniu

sprawy **Z. T.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.**

o wcześniejszą emeryturę

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

od wyroku Sądu Okręgowego w Zielonej Górze

z dnia 28 lipca 2014 r. sygn. akt IV U 233/14

oddala apelację.

del. SSO Katarzyna Schönhof-Wilkans	SSA Wiesława Stachowiak	SSA Katarzyna Wołoszczak
-------------------------------------	-------------------------	--------------------------

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. decyzją z 13 grudnia 2013 roku znak (...) odmówił Z. T. prawa do emerytury przy obniżonym wieku emerytalnym z uwagi na niewykazanie przez wnioskodawcę 15 letniego okresu pracy w warunkach szczególnych.

Z. T. wniósł odwołanie od decyzji domagając się jej zmiany i przyznania emerytury.

Odwołujący podniósł, że pracował w warunkach szczególnych od 1 kwietnia 1983 roku do 31 grudnia 1992 roku jako kierownik magazynu chemicznego w (...) S.A., co mogą potwierdzić świadkowie.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Zielonej Górze wyrokiem z 28 lipca 2014 roku w sprawie IV U. 233/14 zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał Z. T. prawo do emerytury od 20 sierpnia 2013 roku.

Sąd I instancji ustalił następujący stan faktyczny:

Z. T. (ur. (...)) zgłosił wniosek o przyznanie prawa do emerytury 20 sierpnia 2013 roku, pozostając w zatrudnieniu. Odwołujący nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

Na dzień 1 stycznia 1999 roku odwołujący udowodnił okresy składkowe i nieskładkowe w wymiarze 33 lata, 2 miesiące i 6 dni, w tym okres wykonywania pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 7 lat, 3 miesiące i 27 dni.

W okresie od 1 września 1965 roku do 31 grudnia 1992 roku odwołujący był zatrudniony w (...) S.A. w Z., w tym od 1 kwietnia 1983 roku do 31 grudnia 1992 roku na stanowisku kierownika magazynu.

Odwołujący pracował w magazynie chemicznym, w którym wydawano farby na potrzeby malarzy. W magazynie pracowały 2 osoby tj. pracownik i odwołujący.

Z. T. jako kierownik magazynu zajmował się administracją czyli prowadził dokumentację przychodów wszystkich materiałów, rozliczał kartoteki i stany magazynowe, wydawał je i rozliczał się z dokumentami z księgowością i działem zaopatrzenia. Z tego tytułu odwołujący ponosił odpowiedzialność materialną razem z magazynierem. W magazynie było wyodrębnione pomieszczenie do pracy biurowej. Prace administracyjne zajmowały odwołującemu około 40 minut dziennie (do godziny), a przez pozostałą część czasu pracy zajmował się mieszaniami i przygotowaniem farb, wraz z magazynierem wydawał towar.

W magazynie było dużo pracy. Co drugi dzień była dostawa farb i rozpuszczalników, codziennie przyjeżdżały 2 lub 3 samochody. Odwołujący pracę wykonywał w godzinach od 6⁰⁰ - 14⁰⁰, niekiedy dłużej. Magazyn był stary, nie posiadał wentylacji. J. P. (1), pracownik magazynu, który pracował w spornym okresie z odwołującym, otrzymał świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał odwołanie za uzasadnione i powołał treść przepisów właściwych do rozstrzygnięcia, tj. 184 i art. 32 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz rozporządzenie z Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Mężczyzna, będący pracownikiem zatrudnionym w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, może przejść na emeryturę w wieku 60 lat pod warunkiem, że udowodnił okres składkowy i nieskładkowy - co najmniej 25 lat, w tym, co najmniej 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Zgodnie z § 2 ust. 2 rozporządzenia okresy pracy w szczególnych warunkach stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach. Sąd Okręgowy zaznaczył, że ustalenie rodzaju wykonywanej pracy na podstawie osobowych środków dowodowych nie jest jednak wyłączone w postępowaniu przed sądem rozpoznającym sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych, w których przewiduje się odstępstwa od zasad ogólnych postępowania dowodowego.

W ocenie Sądu I instancji, przeprowadzone postępowanie dowodowe pozwoliło na jednoznaczne ustalenie, że odwołujący od 1 kwietnia 1983 roku do 31 grudnia 1992 roku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku wykonywał pracę jako kierownik magazynu chemicznego, a więc prace objęte treścią kwalifikacji prac wskazanych w dziale XIV poz. 24 w wykazie A do w/w rozporządzenia (prace magazynowe, załadunkowe, rozładunkowe surowców, półproduktów i wyrobów gotowych - pylistych, toksycznych, żrących, parzących i wybuchowych) w związku z poz. 40, działu IV tego wykazu - czyli kontrola międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno - techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie.

Sąd Okręgowy przyjął jako w pełni wiarygodne zeznania świadków J. P. (2), E. S. i M. K., którzy pracowali wspólnie z odwołującym w (...) S.A. w Z.. Zeznania świadków korespondują z zeznaniami samego odwołującego i dokumentacją

znajdującą się w aktach sprawy. Pozwany zaś nie kwestionował zeznań świadków i nie przedstawił dowodów przeciwnych..

Sąd I instancji podkreślił, że czynności obejmujące sporządzanie dokumentacji związanej z dozorem stanowią integralną część sprawowanego dozoru. Nie ma zatem podstaw do ich wyłączania i traktowania odrębnie. W sytuacji, gdy dozór techniczny jest pracą w szczególnych warunkach i praca polegająca na dozorze była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, nie ma żadnej potrzeby ustalania, ile czasu pracownik poświęcał na bezpośredni nadzór nad pracownikami, a ile na inne czynności, które również były związane z tym dozorem (wyrok SN z 11 marca 2009 roku w sprawie II UK 243/08, wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 8 listopada 2012 roku w sprawie III AUa 1728/12).

Sąd Okręgowy odniósł się ponadto do faktu, że pracodawca nie wystawił ubezpieczonemu za sporny okres świadectwa pracy w warunkach szczególnych, tłumacząc że jego zdaniem zakres obowiązków Z. T. nie obejmował wydawania farb i innych materiałów chemicznych, zaś okresowa pomoc lub zastępstwo wydawcy nie spełnia wymogów ujętych w Dzienniku Urzędowym MHiPM z 29 czerwca 1985 roku. Okoliczność ta nie mogła zdaniem Sądu Okręgowego świadczyć na niekorzyść ubezpieczonego, a to z dwóch względów. Po pierwsze bowiem, wydanie lub niewydanie przez pracodawcę świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach nie rodzi żadnych skutków materialnoprawnych. Zaświadczenie to jest jedynie dokumentem prywatnym (art. 245 k.p.c.), wydawanym dla celów dowodowych, a okoliczności w tym dokumencie potwierdzone przez pracodawcę podlegają weryfikacji zarówno w postępowaniu sądowym, jak i w postępowaniu przed organem rentowym. Określenie stanowiska pracy i jej charakteru wskazane w wystawionym przez pracodawcę świadectwie pracy nie wiąże zatem Sądu, który na podstawie całego zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego ocenia, czy ubezpieczony pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych. Dla oceny tego, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Po drugie zaś, twierdzenie pracodawcy o tym, że praca w magazynach chemicznych nie była zaliczana stosownymi przepisami do prac wykonywanych w warunkach szczególnych, nie odpowiada prawdzie. Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynikało jednoznacznie, że w spornym okresie Z. T. stale i w pełnym wymiarze czasu pełnił obowiązki kierownika magazynu chemicznego, a jednocześnie zajmował się mieszaniem, wydawaniem i rozładowywaniem materiałów w magazynie chemicznym, w którym były składowane produkty chemiczne, w tym m.in. lakiery, farby oraz rozpuszczalniki.

Organ rentowy zaskarżył wyrok w całości, składając apelację i podnosząc zarzuty:

1. naruszenia przepisów postępowania cywilnego, a w szczególności art. 233 § 1 k.p.c. poprzez wadliwą ocenę dowodów oraz naruszenie granic swobodnej oceny dowodów przez przyjęcie, iż w okresie zatrudnienia od 1 kwietnia 1983 roku do 31 grudnia 1992 roku w (...) S.A. w Z. odwołujący wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu prace kierownika magazynu chemicznego, a więc prace określone w wykazie A dział XIV poz. 24 w zw. z poz. 40 dział IV wykazu A, stanowiącym załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, podczas gdy zebrany materiał dowodowy nie uzasadnia przyjęcia takiego stanowiska;
2. naruszenia przepisów prawa materialnego poprzez niewłaściwe zastosowanie art. 184 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z art. 32 ust. 1 tej ustawy oraz Wykazem A, dział XIV poz. 24 w zw. z poz. 40 działu IV rozporządzenia z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, poprzez przyjęcie, że odwołujący legitymuje się wymaganym stażem pracy w szczególnych warunkach tj. 15 lat.

Opierając się na powyższych podstawach, apelujący wniósł o zmianę wyroku i oddalenie odwołania, ewentualnie uchylenie wyroku jako wadliwego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja okazała się bezzasadna.

Swoje uprawnienie do emerytury Z. T. wywodził z przepisu art. 184 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, który stanowi, iż ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa (ust. 2).

Zgodnie z treścią art. 32 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 roku będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2 i 3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 ust. 2 i 3.

Dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia (ust. 2).

Wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych (ust. 4).

Zarówno w art. 184 ust. 1 pkt 1 jak i w art. 32 ust. 4 ustawodawca odsyła do „przepisów dotychczasowych”.

Przepisy dotychczasowe to rozporządzenie Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, które w § 1 ust. 2 stanowi, iż właściwi ministrowie, kierownicy urzędów centralnych oraz centralne związki spółdzielcze w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych ustalają w podległych i nadzorowanych zakładach pracy stanowiska pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazach A i B (tego rozporządzenia).

Okresy pracy w warunkach szczególnych, stosownie do § 2 ust. 2 rozporządzenia stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac szczególnych warunkach, wystawionym według określonego wzoru, lub w świadectwie pracy.

Organ rentowy w uzasadnieniu apelacji podniósł, że zebrany materiał dowodowy nie dawał podstaw do przyjęcia, iż odwołujący w spornym okresie pracował w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu, a tym samym, że spełniał warunki do przyznania prawa do wcześniejszej emerytury.

Sąd I instancji nie wyjaśnił w sposób niewątpliwy, czy odwołujący wykonywał stale pracę w szczególnych warunkach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz czy prace te były wykonywane w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Nadto zdaniem pozwanego, zbyt daleko idące jest domniemanie sądu, że odwołujący wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu prace w warunkach szczególnych, skoro świadkowie zgodnie zeznali, że odwołujący w dużej mierze (do 2 godzin dziennie) zajmował się pracami administracyjnymi, do wykonywania których miał wyodrębnione pomieszczenie (kantorek).

Skarżący podkreślił, że pracodawca odwołującego ((...) S.A. w Z.) w piśmie z 27 września 2005 roku wyraźnie stwierdził, że okresu pracy w charakterze kierownika magazynu farb nie można zakwalifikować jako pracy w warunkach szczególnych, ponieważ zakres obowiązków odwołującego nie obejmował wydawania farb i innych materiałów chemicznych, a okresowa pomoc lub zastępstwo wydawcy nie spełnia ustawowych wymogów, tzn. nie była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na tym stanowisku. Zdaniem pozwanego, zeznania odwołującego potraktować należało z dużą ostrożnością z uwagi na fakt, że jest on bezpośrednio zainteresowany korzystnym dla niego rozstrzygnięciem.

Sąd Apelacyjny po przeprowadzeniu kontroli instancyjnej orzeczenia nie znalazł podstaw aby uznać zasadność stanowiska apelującego.

Sąd I instancji przeprowadził postępowanie dowodowe w sposób prawidłowy. W szczególności, dokonał zgodnej z dyspozycją art. 233 § 1 k.p.c. oceny dowodów i ustalił wszystkie okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia sprawy.

W szczególności zasadnie Sąd I instancji uznał, że zeznania przesłuchanych w sprawie świadków oraz odwołującego zasługują na przymiot wiarygodności jako spójne. Pracodawca nie wyłączył dowodu z zeznań stron. Podważanie wiarygodności dowodu z zeznań odwołującego oparte wyłącznie na okoliczności jego zaangażowania w spór nie jest zatem wystarczające.

To jednolite zeznania świadków oraz Z. T. pozwoliły na ustalenie charakteru prac wykonywanych przez pracownika magazynu, w którym odwołujący był kierownikiem oraz jego samego. Dokonując oceny pracy odwołującego w świetle przepisów art. 32 ustawy emerytalnej w zw. z § 1-4 rozporządzenia z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, trzeba w pierwszej kolejności zwrócić uwagę na szczególną sytuację, kiedy to praca ta zakwalifikowana jest jako wymieniona w wykazie A dziale XIV poz. 24.

W wyroku z 4 listopada 2008 roku, w sprawie I UK. 111/08 Sąd Najwyższy wskazał, że w sytuacji gdy chodzi o pracę wymienioną w pkt 24, działu XIV, wykazu A do rozporządzenia, to metodycznie podstawowe znaczenie ma ustalenie jakie prace wykonywali pracownicy podwładni. Warunkiem jest tu pozytywne stwierdzenie, że jako podstawowe wykonywali prace wymienione w wykazie. Dopiero wówczas można oceniać czy określona kontrola bądź dozór stanowiły pracę w szczególnych warunkach, przy czym łącznikiem jest narażenie ubezpieczonego na czynniki istniejące na stanowiskach pracy podwładnych zatrudnianych w szczególnych warunkach. Również więc do kontrolującego czy dozoruującego wymaga się aby praca z pkt 24 była wykonywana stale i pełnym wymiarze czasu pracy na danym stanowisku (§ 2 rozporządzenia).

Podstawowe prace wykonywane przez pracownika magazynu chemicznego w (...) S.A. to prace magazynowe, załadunkowe, rozładunkowe, transport oraz konfekcjonowanie surowców, półproduktów i wyrobów gotowych - pylistych, toksycznych, żrących, parzących i wybuchowych wymienione w wykazie A dziale IV (chemia) pod poz. 40.

Odwołujący poza pracę biurową, której wykonanie zajmowało ok. godziny dziennie, razem z pracownikiem magazynowym przyjmował dostarczane do magazynu m.in. farby, mieszał je oraz dokonywał załadunku farb, lakierów czy też smarów, przygotowanych do wydania.

Ponadto Sąd Okręgowy odniósł się wyczerpująco do stanowiska pracodawcy wyrażonego w piśmie z 27 września 2005 roku, odmawiającego stwierdzenia wykonywania przez odwołującego pracy w szczególnych warunkach w świadectwie pracy.

W istocie Sąd I instancji wobec treści powołanego pisma pracodawcy musiał dokonać oceny jego mocy dowodowej, w kontekście pozostałych zgromadzonych dowodów i uczynił to w sposób prawidłowy.

Sąd I instancji zaznaczył, że brak świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych nie stoi na przeszkodzie dokonaniu w postępowaniu sądowym ustaleń, że ubezpieczony pracą taką świadczył i to bez względu

nazwę zajmowanego stanowiska. Sąd I instancji słusznie podkreślił także, że czynności obejmujące sporządzanie dokumentacji związanej z dozorem stanowią integralną część sprawowanego dozoru.

Reasumując, Sąd Okręgowy dokonał wnikliwej oceny odwołania Z. T.. Apelujący ograniczył się do zaznaczenia kwestii wątpliwych, nie przedstawiając jednak żadnej rzeczowej argumentacji wobec wyczerpującego stanowiska Sądu I instancji, który wszystkie te kwestie właściwie rozważył.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako bezzasadną.

del. SSO Katarzyna Schönhof-Wilkans	SSA Wiesława Stachowiak	SSA Katarzyna Wołoszczak
-------------------------------------	-------------------------	--------------------------